

Maar kun je dan wel terecht zeggen, dat iets b.v. slecht is? Laat ons een eenvoudig voorbeeld nemen: een mens ligt ziek, heeft enorme pijnen. Hij krijgt nu heroïne of een opiaat om deze te verminderen en zo sneller ook te kunnen genezen eventueel. Dat is toch goed, nietwaar?

Iemand is verveeld met zijn wereld, Hij wil wel eens iets anders. Hij gebruikt daarvoor heroïne of een opiaat. Dit is niet goed, is slecht.

Wat de vraag doet rijzen, of heroïne op zich slecht is, het gebruik daarvan altijd slecht is danwel er meer een kwestie is van keuze: Het zijn vooral de omstandigheden, die bepalen, wanneer iets goed en wanneer iets kwaad is.

Indien dit laatste juist is, kan de mens zelfs goed en kwaad niet terecht benoemen. Dan kan men hoogstens zeggen, dat dit verschijnselen zijn, die zich in een bepaalde betekenis aan ons voordoen, zonder dat wij dezen kunnen personifieren, laat staan dat wij hen in definitieve, altijd geldende, onwrikbare normen vast kunnen leggen.

Een onbekende kracht kan in de mens zelf schuilen. Dat vergeten de mensen maar al te vaak, want de mens kent ook zichzelf niet. Een mens is voor zichzelf een doolhof vol sinistere en verrukkelijke verrassingen en hij weet werkelijk niet, hoe hij deze in zich ervaren tegenstellingen tot een geheel moet samenvoegen.

Hij denkt ook dan aan een harmoniemodel, dat ongeveer uitmonden moet bij een engelenkoor, dat halleluja zingt. Maar dat bestaat niet werkelijk in die mens. Hij spreekt ook gaarne over een duivel, die probeert hem te verleiden - waarmede hij meteen een verontschuldiging vindt wanneer hij dingen doet waarvan hij voelt, dat hij die beter na zou kunnen laten.

Hij spreekt ook over een engelbewaarder, die hem bijstaat om het goede te doen zodat hij, wanneer er gevolgen zijn van het goede die hij zelf niet bereid is te aanvaarden, kan beweren dat zijn engelbewaarder hem dit heeft opgedragen, geraden enz.

O, het benoemen van krachten die men aanvoelt maar niet werkelijk kent is ook voor mij aanvaardbaar, wanneer het gaat om een erkennen van hun bestaan alleen. Zodra dit echter wordt tot een bepalen van eigenschap, kwaliteiten, rangorde, hiërarchische structuren e.d. is het in mijn ogen onzin.

Indien ik op dit veel voorkomende menselijke gedrag vandaag mijn rede baseer, zo geschiedt dit niet zonder redenen. Te zeer wordt de wereld bepaald en beïnvloed door benoemde krachten, die men niet werkelijk kent en pretenties, waarvan men het recht en de reden niet kan aanduiden.

Een "onfeilbare" paus heeft zijn beslissingen genomen. Of hij in dezen zo wijs en onfeilbaar is als altans openlijk door zijn volgelingen wordt verondersteld mogen wij betwijfelen:

Gelovigen worden bijeengedreven of zij alleen maar schapen zouden zijn, die gmerkt moeten worden. Niet in de kudde mogen zij verder gaan. O neen. Zij moeten precies in de juiste hokjes en vakjes worden opgedeeld, waarin elk dan bovendien nog het juiste merk, de juiste geloofsbelijdenis en de juiste functie krijgt toegedeeld.

Dat is een pogen de onzichtbare kracht die b.v. achter het christendom schuilt, maar evengoed achter b.v. het boedisme, het hindoeïsme e.d. te benoemen en in te delen en tot een deel te maken van een hiërarchische structuur. Maar kan dat dan zo maar?

Wanneer ik in mijzelf de kracht van God gevoel - en dan weet ik nog niet eens, wat die god wel is - ben ik geladen met iets. Dan is er in mij iets wat mij als een lichtend zwaard verdedigt tegen alles, waar ik anders niet zonder meer heen zou kunnen zien. Dan heb ik iets wat rond mij leeft als een soort halo, een lichtende cirkel die het mij mogelijk maakt door het diepste duister te gaan en toch het contact met

deze als licht ervaren kracht te behouden.

Toch weet ik niet eens wat God is en zelfs alle omschrijvingen die ik geef van mijn beleven zijn niets anders dan dichterlijke vrijheden die met de innerlijke feiten weinig of niets van doen hebben.

Er zijn geen engelen die in wapenrusting en met vlammeende zwaarden afdalen tot in de diepste hel om een ziel te bevrijden. Dat is romantiek. Maar je kunt aanvoelen, dat er ergens krachten zijn die wij als een vorm van licht kunnen aanduiden, krachten die elk zoeken naar dit z.g. licht erkennen en daarop reageren met hun eigen licht, zo het zwakke licht van een ander schijnbaar sterker makende.

Misschien is deze omschrijving iets dichter bij de werkelijkheid en mogelijk kun je niet geheel ten onrechte een dergelijk beleven aanduiden als een bevrijding uit de duisternis.

Maar nogmaals, hoe kun je dergelijke dingen menselijk concreet en toch nog zuiver en juist omschrijven? Hoe kun je gevoelens en innerlijke abstracte ervaringen uitdrukken in concrete termen?

Toch hoor ik steeds weer mensen in de politiek beweren, dat God achter hen staat - er zijn nogal wat leiders, die niet aarzelen dit aan een ieder te verkondigen. Zo als er heel wat heersers zijn, die zonder enige aarzeling beweren de zekerheid te bezitten, dat hun volk juist zo en niet anders geregeerd wordt. Mensen die anderen steeds weer verzekeren dat het "de wil van God" is, dat men verder streeft in een bepaalde richting, of het nu gaat om atoombewapeningen of het zoeken naar vrede.

Dergelijke pretenties gaan er bij mij niet in. Hoe kunnen die mensen dat weten? Waar is dan die God waarvan zij spreken? Wat is die God? Indien je hen daarnaar vraagt, krijg je vele lege woorden, maar geen werkelijk antwoord en geen bewijzen, geen feiten.

God is de onbekende kracht. Maar zo zijn in feite alle geestelijke waarden en krachten onbekend. Stel dat mensen beweren, dat iemand een heks is en een huisgeest als dienaar heeft. Dat kan mogelijk zijn. Maar is het zo? Is die dienaar dan een duivel of is het toch iets anders? Is het mogelijk een engel? Maar neen. Heksen hebben altijd alleen contact met demonen.

Maar vraag dan de mensen niet waarom, vraag hen niet hoe zij er toe komen, dit juist zo en niet anders te stellen. O, ik weet het, dat zijn benaderingen uit een verleden. Maar zij kunnen als voorbeeld dienen voor de onzinnigheid van de benadering en benoeming van de onbegrepen en onbekende krachten.

Ik wil aannemen, dat een mens in contact kan staan met een "geest". Ik wil aannemen, dat een dergelijke geest onder omstandigheden heel veel voor die mens zal kunnen doen. Het is menselijk gezien een mogelijkheid, die echter moeilijk als geheel juist te bewijzen valt - ook al weet ik nu in mijn huidige toestand wel, dat dit inderdaad mogelijk is.

Maar is het daarom ineens een duivels pakt, waardoor iets dergelijks alleen mogelijk zou worden? Ik ben van mening, dat alleen de uitwerking, de resultaten van die samenwerking mogelijk iets kunnen aanduiden omtrent de aard van een dergelijk contact.

Zelfs dan kunnen wij het wezen van die geest nog niet omschrijven en definiëren. Wat meer is, wij kunnen niet eens geheel en terecht het innerlijk van die mens omschrijven en definiëren, laat staan de factoren waardoor een dergelijk samenwerken mogelijk zou kunnen worden.

Een geest die met een mens samenwerkt kan b.v. een mens genezen. Hij kan iemand helpen, kan iemand gelukkig maken. Maar daar dit niet kerkelijk is goedgekeurd moet het ondanks alles een duivel zijn?

Indien een mens enorm veel moet lijden in wreedheid, terecht komt in een wereld van waanzin, zo zeggen dezelfde autoriteiten tot de mensen. dat zij hun lijden maar gelaten moeten dragen, omdat dit zekerlijk Gods Wil is.

Ik kan daar niet aan uit. Ik kan er geen weg in vinden. Ik weet, dat er onbekende machten zijn. Ik weet dat er krachten zijn, ook hier, nu, op dit ogenblik rond ons. Krachten, die wel degelijk mensen kunnen beïnvloeden, wanneer zij dit willen. In mijn huidige staat kan ik dit met zekerheid konstateren en de gevolgen daarvan overzien.

Ik weet, dat wij uit onszelf krachten kunnen voortbrengen, waarmee wij meer kunnen presteren, dan ooit in een lichamelijke vorm geheel beseft zal kunnen worden.

Maar ik kan, ook in mijn huidige toestand, die krachten niet geheel juist omschrijven of benoemen. Ik kan wel zeggen dat iets voor mij goed is of voor mij verkeerd schijnt te zijn. Maar ik kan niet met zekerheid zeggen dat het een het werk is van de duivel en het andere voortkomt uit god - om een voorbeeld te geven.

Ik kan niet zeggen: Hier treedt de Here Jezus op en daar is het een of andere demon uit de diepten of een natuurgeest die geheel geen verstand heeft van het menselijke leven.

In de meeste gevallen heb ook ik als geest niet het recht, dergelijke stellingen als zekerheid te verkondigen, want ik weet het niet werkelijk en zeker.

O, zeker, ook ik geef de dingen een naam. Maar wanneer er een natuurgeest is - of het nu een lucht - water geest of nog iets anders is - Zo kan ik natuurlijk wel stellen, dat dit een eenvoudige natuurgeest is, die geest desnoods benoemen en er een naam aan verbinden als b.v. Ariel. Een naam, die overigens eens een engelen naam geweest zou zijn. Maar is dit waar?

Is de natuurgeest een wezen, dat een andere bewustwording doormaakt dan wij? Is het de een of andere halfgod? Of is het, zoals anderen beweren, een stom en bijna dierlijk wezen dat in zijn geestelijke vorm alleen maar wat dolt en speelt met elementen en vormen, omdat het eenvoudig niet beter weet?

Soms zie je een gedrag van sommige z.g. natuurgeesten, dat inderdaad vanuit een menselijk standpunt wijst in de richting van een i-q. dat nog leger schijnt te zijn dan dat van een gemiddelde chimpansee. Maar een ogenblik later zie je mogelijk die zelfde natuurgeest optreden met een doelbewustheid, een kracht, inzicht en planning op een lange termijn, dat dit een blijk schijnt te zijn van een intelligentie, die maar heel weinig mensen ooit zullen bezitten.

Als geest kan ik konstateren, dat er inderdaad natuurgeesten bestaan, voor u als mens blijft het ten hoogste een veronderstelling. Moet ik u nu die krachten voorstellen als demonen, als godheden of als met de mens vergelijkbare wezens?

Het lijkt mij juister te zeggen, dat hier kracht optreedt die een denkpatroon schijnt te bezitten en het daarbij te laten. Want indien ik eerlijk ben, moet ik toegeven, dat ik in feite geen duidelijk beeld heb van het wezen, zijn ontwikkeling en zelfs maar een gering deel van de daarin gelegen mogelijkheden heb kunnen konstateren. Maar toch zal ik geneigd zijn het wezen te omschrijven als b.v. een lucht of water geest en daaraan op grond van associaties dan ook nog bepaalde eigenschappen toe te kennen.

Hoe vaak komt u als mens in vergelijkbare omstandigheden te verkeren? U wordt gekonfronteerd met iets. Nu weet u mogelijk niet eens precies, wat het wel is. U geeft er echter een naam aan en kent er eigenschappen en bedoelingen aan toe, die uit niets verder blijken. Een voorbeeld?

U mist iemand, die u voor is gegaan in de dood. Opeens voelt u rond u een aanwezigheid en dus is het voor u die vader, moeder, man, vrouw, die van u heen is gegaan. Maar weet U dat dan wel zeker?

Kunt u het bewijzen? In enkele gevallen misschien wel, zij het alleen tot uw eigen tevredenheid. Maar kun je er in de meeste gevallen zeker van zijn of gaat het hier eerder om een wens, waardoor je een bepaalde

naam geeft aan het onbekende en daaraan bedoelingen toeschrijft, die uit niets blijken?

Je kunt in dergelijke gevallen - en dat kan ik weten - best vergissen zonder dat de kracht daarom slecht is. Die kracht kan je wel degelijk helpen, beschermen inspireren, je zekerheid geven wanneer je onzeker bent en je zelfs troosten, wanneer je verdrietig bent.

Maar daaraan alleen kun je nog de naam niet aflezen, de eigenschappen geheel bepalen. Er zijn onbekende krachten te over rond u. Want de namen die wij daaraan plegen te geven zijn in de meeste gevallen zinloos en onjuist.

Dat brengt heel wat moeilijkheden met zich. Zo moeten wij vanuit de geest - en u moet dit dan maar geloven of niet - proberen, u enig inzicht te geven in onze wereld. Wij moeten proberen u inzicht te geven in de samenhang van de krachten, die overal rond u hun spel spelen.

Wij vertellen u van alles en weten precies duidelijk te maken, wat er dan wel gaande is. Zeker, er is een roodinvloed die op dit ogenblik aflopende is en een witinvloed, die reeds in deze dagen enigszins een rol speelt en in de komende dagen steeds duidelijker kenbaar zal worden.

Indien ik deze op zich juiste gegevens verstrekt kunt u denken zo, dat weet ik dan. Maar in feite hebben wij alleen dingen benoemd. Met der gelijke aanduidingen gebruiken wij een soort kortschrift en proberen in feite niet de kracht zelf te omschrijven of te bepalen, maar zullen met de gebruikte termen alleen proberen een gemeenlijk voor de mens daarin geldende tendentie aan te geven.

Maar let nu eens op de mensen, die reageren. Velen zeggen: Nu zal alles verkeerdgaan, want er heerst een roodinvloed vandaag. Nu is het zo, dat er inderdaad invloeden en krachten bestaan, die wij kunnen signaleren aan de hand van hun werking. Maar omschrijven kunnen wij hen in wezen niet geheel.

In de bijbel staat geschreven: aan de vruchten zult gij de boom kennen. Ik meen, dat dit voor ons dan maar het criterium moet vormen, waaruit wij al die onbekende machten en krachten die rond ons zijn moeten toetsen en hun betekenis voor ons persoonlijk moeten bepalen, niet zeggende dat dit een juiste weergave vormt van de kracht of het wezen, maar eerlijk toegevend dat dit alleen te maken heeft met de kenbare uitwerking daarvan voor ons en dan nog persoonlijk.

Indien ik dan rond mij zie en het woord God gebruik in de zin, waarin uw wereld dit zo gaarne pleegt te doen, kom ik zeker in moeilijkheden. Want, zo leren de mensen elkander, God is de almachtige, de alwetende, de alliefdevolle, de alrechtvaardige onz.

Kijk dan eens naar uw wereld. Ik ben dan geneigd te stellen dat zo God de boom is waarvan het deel van de schepping dat wij kennen de vrucht moet zijn, de zaken anders moeten liggen. Dan is die god volgens onze normen kennelijk niets van alles, wat wij Hem als eigenschap toe plegen te schrijven.

God is rechtvaardig? Maar het onrecht regeert de wereld. Bedrog wordt vaak beloond en eerlijkheid bestraft, ook al leert men u het tegenovergestelde en zijn er altijd weer sukkels, die daar in vliegen tot hun eigen nadeel.

God is alomtegenwoordig. Indien dit waar is, is die God hier, nu, op dit moment. En indien die God hier en overal gelijktijdig tegenwoordig moet zijn en bovendien alliefdevol is, zou hij dan niet tenminste ons en de wereld een teken van zijn genade kunnen geven, een teken van Zijn Liefde?

Zou hij ons dan niet ten minste een zekerheid willen geven, iets waardoor je sterk kunt staan in het leven? En wanneer dit niet blijkt te gebeuren, ofschoon je er om vraagt, kun je alleen maar denken, dat die God dan niet alomtegenwoordig is of, zo hij dit wel is, zeker niet

alliefdevol kan zijn volgens ons begrip van liefde.

Je kunt natuurlijk stellen, dat hetgeen wij van Hem vragen voor God niet redelijk of belangrijk is. Maar wanneer hij alleen uitgaat van zijn eigen besef en geen rekening houdt met ons, onze zorgen en behoeften lijkt mij, dat dit geen blijk van liefde genoemd mag worden.

Mogelijk vindt u het vreemd dit zo te stellen. Want er zijn nu eenmaal dingen, die in de ogen van de mensen onaantastbaar zijn. Zij beseffen dan niet eens, dat die z.g. onaantastbare waarden in feite niet bewijsbaar zijn zelf indien er enige waarschijnlijkheid is, dat zij enige betekenis hebben in feite toch voornamelijk leuzen zijn, die zonder een veel verdergaande uitleg zinloos blijken.

Onder deze "onaantastbare waarden" rekent men dan gemeenlijk God, de goddelijke openbaringen en de H. Schrift, de democratie, en de rechten van de mens.

Kijk je echter naar die dingen even zonder al die eerbied en al die idealen, dan ontdek je, dat deze onaantastbaarheden in hun uitwerking op de mensheid vaak het tegendeel zijn van de betekenis, die men daaraan emotioneel heeft leren geven.

Mogen wij dan a.u.b. vragen: God, indien u hier bent, indien U ons allen lief hebt, geef ons dan een teken van Uw Liefde en Uw Kracht? Dat, Heer, is toch niet teveel gevraagd?

God, indien U de boom bent waarvan deze schepping de vrucht is met al zijn chaos en wanorde, waarom geeft U ons dan geen teken? In uw almacht moet dit toch geen moeite kosten? Al is het maar een teken, dat U ons lief hebt of eindelijk een duidelijk teken, waaruit wij kunnen begrijpen dat U waarlijk het menselijke leven haat? Want, Heer, daarop lijkt het vaak werkelijk.

Zo bidden mag natuurlijk niet. Dat is niet vroom, is niet gelaten. Wij hebben geen recht, God vragen te stellen, nietwaar? Mogelijk is dat zo. Maar heeft God dan nog enig recht, ons eisen te stellen? Indien Hij al rechtvaardig is, zal hij in een dergelijk geval ons zeker geen eisen stellen.

O, men zal zeggen, dat Hij ons heeft voortgebracht. Het is mogelijk. Maar voor hij ons geschapen heeft, met alle ontwikkelingen, zorgen en ellende die ons deel zijn, waren wij er niet. Wij hebben niet mee kunnen praten.

Ik wil aannemen, dat Hij ons het leven heeft gegeven en de dood en het leven na de dood. Maar hebben wij daarom gevraagd? Is het iets wat wij wassen? Of is het iets, wat ons is opgelegd? Is dit alles voor ons een bevestiging van de zinvolheid van ons bestaan?

Zo dit niet het geval is, kan God aan het feit alleen dat hij ons heeft voortgebracht volgens mij in alle rechtvaardigheid geen rechten op ons ontlenen.

O, zeker, dit is volgens vele mensen onzinnelijk redeneren. Dat is niet netjes en zo hoort een mens niet te denken. Een geluk hebben wij in iedergeval vanavond: Bisschop Gijssen is niet in de zaal en dus is er geen noodzaak, snel een hartambulance te bestellen.

Ik spreek echter bij dit alles over het konstateerbare, over feiten. Kijk rond u in uw wereld en vraag u af, wat dit voor een God is, die dit alles kennelijk steeds maar weer toelaat. Vraag u af, of het een teken is van zijn liefde voor de mensen wat er overal op aarde zich steeds weer afspeelt. Vraag u af, of er enige rechtvaardigheid te vinden is in alles, wat er op aarde steeds weer gebeurt.

Durf u af te vragen, wat het voor ons godsbeeld betekent, wanneer overal op de werelden mensen worden gemarteld en gedood, voor politieke vergrijpen worden veroordeeld, menselijke waardigheid steeds weer uit religieuze overwegingen ook wordt geschonden. Vraag het u eens af.

Dit is toch geen wereld, waarvan je terecht kunt zeggen dat zij

harmonisch is? Dit is zeker ook geen wereld, waarvan je kunt beweren dat zij overwegend liefdevol is.

Daarom is het beter, de krachten niet te benoemen, is het beter geen naam te geven aan datgene, wat rond ons is. Alleen aan de hand van de vruchten kunnen wij dan voor onszelf bepalen, wat deze kracht in en rond ons aan mogelijkheden bergt.

Een wat hatelijke predikatie is dit zeker. Heel wat mensen zullen mij hetgeen ik heb gezegd kwalijk nemen en anderen zullen zich afvragen of zij hier nog wel goed en veilig zitten, omdat zo dadelijk de bliksem in kan slaan.

Luister. Er is harmonie. Maar die bestaat zeker niet op aarde. In jezelf kun je de perfectie van het geluk voor een ogenblik proeven. In de wereld rond je niet. Dan moet die harmonische wereld in ons liggen. Dan zijn wij a.h.w. degenen, die in het samenvloeien van de krachten de perfectie van de schepping kunnen proeven.

Maar wij kunnen ook dan niet zeggen door wie het gebeurt en hoe. Wij kunnen niet zeggen, wat de Wil is en wat de Boodschap is. Wij kunnen slechts zeggen: dit is mijn werkelijkheid.

In het volgende ga ik u zeggen, wat mijn werkelijkheid is. Ik spreek niet van de uwe, die ik slechts onvolledig zou kunnen erkennen. Wat uw werkelijkheid kunt u alleen zelf vinden.

Er is een wereld vol illusies. Hallucinaties zijn het decor, waartegenover wij een rol spelen, die gemeenlijk geboren is uit een wanbegrip omtrent ons eigen wezen.

U leeft in deze wereld en ziet mensen rond u. Die mensen zijn hard of zijn dom of de mensen zijn een enkele keer wijs. Maar de mens die over wijzen spreekt, spreekt gemeenlijk ook over zichzelf.

Daarnaast is er een geestelijke wereld, waarin ik leef. Een geestelijke wereld vol ringen van hellewerelden en evenzeer vol van rongen vol van verschillende hemelwerelden. Sferen te over.

Maar bestaan zij wel werkelijk? Of bestaan zij vooral in ons? Zijn wij zelf het soms, die het decor optrekken, waartegen zich in onze ogen het spel van de eeuwigheid voltrekt.

Ik spreek nu van eeuwigheid. Maar wat is deze? Het is een benoeming van hetgeen een mens niet eens begrijpen, laat staan omschrijven kan. Nu weet ik wel, dat er heel wat mensen zijn, die werken met dingen die zij geheel niet kunnen overzien of begrijpen. Staatslieden geven vaak stem aan een besteding van 6 milliard dan dat zij de kinderen een gulden zakgeld meer geven. Die gulden kunnen zij overzien, weten wat daarmee mogelijk is en wat niet, weten, wat het aan moeite kost om de tegenwaarde van die gulden te verdienen. Maar milliarden, waarmee zij spelen, zijn voor hen niet werkelijk. Het is een vaagheid, een achtergrond voor iets, wat zij willen bereiken.

Wij in de geest weten evenmin precies, wat eeuwigheid betekenen kan. En wij allen handelen dacht ik zoals de staatsman met zijn milliarden wanneer wij spreken over God en de wil van God.

Mijn werkelijkheid is deze: achter al die waan, achter al die hallucinaties, achter dat droomspel dat wij spelen is een voortdurende kracht aanwezig, waarop je je beroepen kunt.

Op het ogenblik, dat je je zo sterk op die kracht beroept, dat je de vormen en uiterlijkheden van je "wereld" vergeet, is zij opeens voor jou de enige werkelijkheid.

Maar uit dit onbeschrijfbare keer je al snel weer terug in je droomwereld en schept daar de decors die bij je gevoelens passen. Dan ontworstel je je aan de kosmische modder of speel je een genblik op de groen-grazige velden die vlak voor je hemelpoort liggen.

Maar dat is illusie. Wanneer ik u zeg, dat er hier kracht is, de kracht van de eeuwige, dat ook hier de totale kracht van de werkelijkheid aanwezig is, voortdurend, dan is dit voor mij geen droom. Voor mij is

dit het enige wat vast staat, het enige houvast dat ik ken en steeds weer bewezen zie.

Er is een kracht, die altijd aanwezig is. Er is een kracht die ik elk ogenblik ook in mijzelf kan wekken. Er is een kracht, die voortdurend ook door mij werkt.

Maar ik kan haar niet benoemen. Voor mij is de werkelijkheid dat rond mij in dat wereldje waarin ik schijn te bestaan entiteiten leven. Ik zie er ontelbaar veel en ik ken er vele van, persoonlijkheden. Elk van hen lijkt echter een eigen visie te hebben, eigen inzichten te koesteren en te leven in zijn eigen droom.

Wanneer wij elkaar ontmoeten blijkt het niet het verschil, dat voor ons kontakt bepalend is. Het is juist hetgeen wij gemeen hebben, wat ons samenbrengt.

Die entiteiten kan ik ook niet terecht benoemen, ook al geven zij zichzelf een naam. Maar is die naam hun wezen? Of is het een vage aanduiding van iets, wat veel omvangrijker is dan al wat ik kan constateren?

Ik heb het gevoel, dat al onze verschijningsvormen iets zijn als een ijsberg: een klein topje dat zichtbaar is en daaronder een enorm gebergte vol kloven, riffen, scherpe punten, dat verborgen is gebleven.

Zo drijven wij over een vreemde oceaan, die mogelijk tijd heet of een andere naam krijgt. Ik weet die naam, dit wezen niet. Wel weet ik zeker, dat steeds meer van ons wezen opgaat in die kracht, die overal om ons heen is.

Het is net of je steeds meer leent van die kracht, wat je eens dacht, zelf te zijn. Dat is mijn werkelijkheid.

Ik kan dan zeggen: maar ik besta. En ik kan dan de bekende zin citeren " cogito, ergo suum". Ik denk, ik beleef, dus ik besta. Maar weet ik zelf dat zeker?

Ik weet niet, of ik werkelijk besta dan wel gedroomd wordt door een dromer, geschreven door een schrijver of mogelijk alleen maar een stripfiguur ben, ontworpen door de een of andere kosmische cartoonist. Ik weet het werkelijk niet en kan dit niet bepalen of benoemen.

Maar voor mijzelf ben ik. Voor mij bestaat die kracht rond mij. In mijzelf is voortdurend weer een wisselwerking kenbaar tussen deze kracht en mijn wezen. In mij is voortdurend ook weer de band die bestaat - en ook dit schijnbaar middels die onbekende kracht - met wezens die leven in andere werelden dan de mijne zowel als wezens die leven in mijn wereldje. Een 'samenvoeging.

En toch niet eens een werkelijke harmonie. Geen voortdurend en gelijkmatig kabbelend, vreugdig samenzijn. Geen " Alle Menschen werden Brüder" maar hoogstens een " Alle Leute sind..."

Het is vaag, het is niet zo mooi wanneer je het zo hoort, maar dat is nu eenmaal mijn werkelijkheid. U echter leeft in een wereld, waarin U steeds weer geleerd wordt ontzettend veel te bepalen.

U worden geschriften voorgehouden als onaantastbare waarheden, u worden ontdekkingen geëtalceerd als onomstotelijk, blijvend, onveranderlijk. Kortom, u leeft in een wereld vol pseudo zekerheden.

En om u in deze wereld te kunnen handhaven benoent u alles, wat u maar benoemen kunt. Er zijn al heel wat alfabetten bij het benoemen alleen al van instanties, die zichzelf en hun werk niet eens zouden kennen, wanneer zij geen naam zouden hebben, versleten.

Dan zegt U : dit is mijn wereld. Deze wereld is disharmonisch en er dreigt geweld. In die wereld begrijpen de mensen elkaar niet. In die wereld is een ieder zo egoïstisch, zo egocentrisch. En misschien hebt U wel gelijk vanuit uw standpunt.

Maar ik vraag mij nog steeds aan, waarom u de dingen, ook die, welke u niet kent en niet kunt overzien, zo hartstochtelijk benoent. Door er een

naam aan te geven probeert u kennelijk, uw wereld te fixeren. Maar alles verandert. Het gedrag, dat vandaag egoïsme is, kan morgen altruïsme blijken te zijn.

De soldaat met zijn lange haren die voortdurend wil bekvechten met zijn kommandant over diens bevelen is mogelijk morgen de beste soldaat die je maar kunt vinden.

De priester, die vandaag vol zalving en wijding voortdurend de schrift in vele aanhalingen over u pleegt uit te storten en u vermaant tot gehoorzaamheid, blijkt morgen opeens de beste en felste rebel te zijn die je jemaar zou kunnen voortstellen. Want hij wordt opeens tot strijder en opstandeling, wanneer zijn gevoel van zekerheid in het gedrang komt.

Laat ons alle zekerheden eens terzijde stellen, hoe moeilijk dit ook moge zijn. Laat ons eens uitgaan van het kenbare alleen. Laat ons voor onszelf tenaanzien van letterlijk al het denkbare zeggen, dat wij alleen aan de vruchten de boom kunnen kennen.

Misschien zijn het soms vreemde vruchten en kunnen wij daardoor de boom niet werkelijk omschrijven of bij naam noemen. Maar dat hindert niet. Wanneer wij de vrucht kennen en de eigenschappen van die vrucht kunnen wij in ieder geval iets te weten komen over de eigenschappen van de boom, zo dunkt mij.

Ik stel: het onbekende manifesteert zich voortdurend. Het onbekende maakt duidelijk, dat er een bijna onbepaalde ontwikkeling en vooruitgang mogelijk is, zelfs in de materie.

Die onbekende kracht blijkt je ook nog te omringen, wanneer je sterft. Zij blijft je werelden geven, aangepast aan hetgeen je bent. Indien mijn leven dan een vrucht is van de boom, en ik zie mijzelf, dan stel ik: ach, er zullen wel heel wat wormstekige vruchten ook zijn, maar de vruchten op zich brengen in ieder geval gedachten voort, erkenningen ook. Daarom is die kracht belangrijk en niet zo slecht.

Maar ja, u gelooft mogelijk niet in onbekende krachten. Ik kan het U niet kwalijk nemen. Want het onbekende baart onrust. Voor het onbekende moet je oppassen. Het onbekende is het spook in het duister, is datgene wat je bedreigt en verwijdert van de zalige zekerheden, die je kunt vinden in de schaapskooi.

Nu ja, wie daar wil blijven bivakkeren en rond wil dolen als een vetstaart met een vuile pels moet dit zelf maar weten. Maar wanneer je de moed op kunt brengen alle z.g. zekerheden terzijde te zetten en uit leert gaan van de enige zekerheid die je hebt; jezelf, zou je dan niet anders beleven, zou er niet veel anders gaan gebeuren in je leven?

O, het is maar een vraag. Ik vraag u geheel niet, uw eigen beelden ontrent God en duivel terzijde te stellen en al uw illusies ontrent de wereld en de harmonie terzijde te zetten, af te danken. Voor mij behoeft u dit niet te doen.

Ik vraag U alleen voor een ogenblik na te denken. Dan kunnen wij mogelijk in dit ogenblik ook proberen werkelijk iets te beseffen en te gevoelen van die kracht, die in en rond ons aanwezig is.

Daar gaat het mij om. Wanneer wij die kracht eenmaal rond ons erkennen en in onszelf gevoelen kunnen wij mogelijk zelfs hetgeen zij voor ons kan en moet betekenen enigszins omschrijven. Want dit is deel van ons eigen wezen, deel van ons bestaan.

Dan kunnen wij zeggen: God, geef mij kracht. Zo goed als wij kunnen zeggen: onbekende nacht, maak mij beter. Of kunnen roepen: Geef mij eindelijk die vrede in mijzelf, waardoor ik niet meer bang behoef te zijn.

Wanneer wij dan ook naar iets daarvan verkrijgen door ons op die kracht te beroepen en te trachten er deel van te zijn, bewijst daardoor alleen reeds die kracht, dat zij bestaat. Ook al toont zij daarmee niet wie en wat zij is en geeft zij niet aan, wat haar werkelijk vermogen en

wat haar werkelijke mogelijkheden zijn.

Wij zien altijd maar een heel klein stukje van die werkelijkheid. En toch ... Er is kracht in en rond U.

Er is de mogelijkheid van een antwoord dat u beroert. Misschien is het niet het antwoord, dat u zich voorstelt, Want uzelf geeft er een vorm aan. Maar er is een antwoord.

Dan zeg ik U: waarom zoudt u zich niet op dit onbekende beroepen? Waarom zoudt u niet voor één keer alle definities terzijde gooien, alle heilige boeken voorlopig even op de boekenplank zetten en alleen voor uzelf en voor een kort ogenblik slechts U beroepen op die kracht; al is het maar om te kunnen beseffen wat voor vruchten die boom u heeft gegeven?

Durf zeggen: Onbekende kracht, je weet wat er in mij leeft. Kracht in mij, je kent mij. Antwoordt dan op mijn problemen. Geef mij dat licht, geef mij die kracht, geef mij die vrede, die ik nodig heb. Laat mij ervaren, wat werkelijk en mogelijk is in mij en door mij.

Kracht, maak mij duidelijk, wat ik kan zijn. Want alleen zo kun je weten, wat er aan waarheid, aan mogelijkheid schuilt in j zelf en de kracht waarin je ondanks jezelf toch steeds weer en onder vele namen, gelooft.

Waarom zouden wij dit niet doen? Omdat je God niet moogt uitdagen? Kun je dan als mens de Alkracht uitdagen? Of kun je alleen maar zoeken naar een bewijs voor het wezenlijke bestaan van die kracht, in jezelf en rond jezelf? Vanuit jezelf mogelijk?

Onbekende Kracht, geef ons uw teken. Maak ons bewust van onze werkelijkheid en van de werkelijkheid van uw bestaan in en rond ons. Dat is alles. Meer is niet nodig.

Laat ons zoeken naar het bewijs en niet volstaan met het benoemen van de dingen die wij nieteens geheel kennen. Wanneer je een stank odeur noemt, blijft zij nog steeds je neusvleugels beledigen. En wanneer ik het onbekende god noem of God het onbekende, zal het wezen daarvan evenmin veranderen.

Ik daag geen God uit en niet het onbekende. Wanneer ik zo spreek dan vraag ik datgene, waarop wij recht hebben. Het recht van het geschapene, zich bewust te kunnen zijn van zijn schepper. Het recht vande geringe kracht, zich bewust te zijn van zijn bron.

Het recht ook van het bewustzijn, door te dringen achter de illusies en de halliounaties en iets van de werkelijkheid te proeven.

Het feit, dat ik besta, het feit, dat ik leefde, stierf en leef, geeft mij dat recht. Het feit, dat u leeft, sterven zult en weer leven zult, geeft u dat recht.

Wij zijn geen slaven. Wanneer wij als slaven geschapen zouden zijn zouden wij niet eens het vermogen bezitten, dergelijke vragen te stellen en proeven te nemen.

Hoe en waarom wij geschapen zijn zoals wij geschapen, ontstaan, zijn, is en blijft een kwestie van speculatie, van filosofie en mogelijk mystiek.

Maar dat wij zijn wat wij zijn, dat in ons het zoeken leeft, dat wij steeds weer hunkeren naar het antwoord betekent, dat wij ook het recht bezitten, naar een antwoord te vragen, ja, dat wij het recht hebben een antwoord op onze vragen te verlangen. Het betekent zelfs, dat wij de plicht hebben, tegenover onszelf en de bron waaruit wij stammen, dit antwoord te beleven, wanneer het ons gegeven wordt.

So te handelen en televen lijkt mij beter dan allerhande kunstige konstrukties van gedachten te vervaardigen waarin je tot de Heer dient te bidden, je dient te onderwerpen aan degenen, die Zijn gezag over je uitoefenen en dient te vertrouwen, dat al wat je geleerd wordt waar is maar niet zelf daarover na moogt denken, ja niet eens meer moogt vragen, of een liefdevolle God werkelijk alles toe kan laten, wat er dagelijks in de wereld gebeurt.

Ik vraag mij af, of een alomtegenwoordige God kan bestaan, zonder deel te hebben aan al het goede, maar ook aan al het kwade op deze wereld. Kan een almachtige God in zijn almacht al deze dingen veranderen of niet? En indien u hierop ja zegt, zo zou ik graag willen weten, waarom Hij dit dan niet doet.

O, u hebt gelijk. Het antwoord op dergelijke vragen is aan het onbekende. Maar het recht om te vragen is het onze.

De kracht, die onbekende kracht die ik rond mij weet en die mogelijk ook voor u bestaat is iets, wat voor mij waar en echt is, al weet ik niet of zij reeel, waar en echt is in alle opzichten en overal. Maar wanneer ik het bestaan van die kracht erken en de werkingen er van meen te bespeuren, zo meen ik dat ik ook het recht heb om te vragen: Kracht, manifesteer u door mij.

Wanneer ik steeds weer gevoel en ervaar, dat er een weten is, groter dan mijn weten, dan is alleen reeds het feit dat ik dit beleef, aanvoel en besef voor mij reden en recht tegelijk om te vragen: besef, vermeng U met mijn besef, op dat ik in mijn innerlijk juistere weten en minder spele met dromen, voorstellingen en benoemingen die zinloos zijn.

Misschien is dit iets anders, dan U van mij verwacht had. Ik kan mij dit best voorstellen. Toch acht ik alles wat ik gezegd heb zeker de moeite van het overdenken waard.

Wanneer u gelooft in een God dan is door dit geloof ook die God aan u verplicht en niet alleen u aan die God. Niets kan alleen bestaan, zo leren wij steeds weer. Volgens mij kan die God dan ook zonder mij niet bestaan op de wijze, waarop juist ik Hem erken. Laat Hij zich dan ook duidelijk maken, zich manifesteren, zijn Wezen en wensen kenbaar maken. Laat hem dan ook mij deel doen hebben in Zijn wezen, zelfs indien dit mijn uitblussing zou betekenen.

Dat is gewoon mijn proberen om volwaardig, geestelijk bewust en mystiek volwassen te worden. Een kind gaat nog af op de suggesties van zijn ouders en laat zich bepalen door de gebruiken en invloeden van de wereld er om heen.

De volwassene moet leren zelf te denken, zelf te beslissen en te handelen. En de mensheid gaat in deze tijd, langzaam en voorzichtig, door de laatste jaren van jeugdig onbesef en jeugdige onlust heen. Het wordt tijd dat de mensen leren, vragen te stellen.

Het is tijd, dat de mensen niet meer met namen genoegen nemen maar leren zoeken naar feiten en indien wij aan willen nemen dat alles waar is, wat ons gezegd wordt in de bijbel, dat de evangelien de volle waarheid van en omtrent Jezus zijn en zo - volgens de leer - de volle waarheid van God, hebben wij dan niet het recht, konklusies te trekken uit Jezus woorden?

Mogen wij dan niet eveneens zeggen "aan de vruchten zult gij de boom kennen?" Ik meen dat wij dit recht wel degelijk hebben, ook als het resultaat niet altijd even gelukkig uitvalt voor ons dierbare geloof, onze geliefde filosofie en geen rechtvaardiging betekent voor onze gebruiken en onze wijze van denken.

Want door het erkennen van de vruchten, het erkennen van het wezen der dingen zullen wij leren, wat de boom betekent. Alleen zij die weten wat de boom betekent zullen misschien de verbinding leren maken tussen de aarde, waarin zij wortelt en de luchten waarin zij haar kruin verheft.

Indien u kommentaar hebt, bent u nu welkom.

x Mag men ook stellen dat vragen niet slechts het recht, maar ook het doel, de bestemming van de mens is?

- U kunt, zoals ik, stellen, wat u wilt. Maar kunt u het bewijzen? Er is geen bewijs. Je kunt het alleen in jezelf zo gevoelen. En wanneer je het zo gevoelt, is het een deel van hetgeen jij bent.

Dan moogt u volgens mij daaraan ook het recht ontlenen om uw vraag te stellen en kunt u dit voelen als de werkelijke bestemming, het ware doel van uw bestaan.

Maar ik betwijfel of je dan ook zonder meer moogt stellen, dat het het doel is van de gehele mensheid, die vragen te stellen. Je kunt wel stellen, dat het stellen van vragen een teken is van een groeiende geestelijke volwassenheid, zover u dit kunt overzien - en ik.

U moogt voor mij wel stellen: het stellen van vragen is een bewijs van rijpheid, zeker wanneer ik niet aarzel ze te stellen al dreigt het gevaar dat zij mij verwijderen van de zekerheden die men tot dan toe meende te kennen en waarin men zich plaacht te koesteren.

Voldoende? En dit schijnt dan de enige vraag te zijn. Wel, vrienden, indien u zo even een ogenblik met mij mee hebt gedacht, dan bent u wat dichterbij gekomen bij de vraagstelling waarover wij spraken, dan u nu reeds zelf beseft. En waarschijnlijk bent u dan ook dichterbij het antwoord dan u meent.

Nogmaals: benoem de dingen niet. Noem ze ook niet goed of kwaad, noem ze geen God, geen demon. Zie de waarde, die zij voor u hebben. Op grond daarvan kunt u dan beslissen, in welke richting en met welke waarheden en middelen u verder zult leven en streven.

Ik dank U voor uw aandacht.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goedenavond, vrienden.

U hebt natuurlijk geleden onder de krachtproeve van de eerste spreker. Het lijkt mij dan ook overdreven om dat nog eens dunnetjes over te doen.

Ik ghad eens een vriend. een zekere Kees, die aan krachtsport deed. Grommen, steunen en kronen maakten, naast trekken, drukken, slingeren en wat al niet, een integrerend deel uit van zijn leven.

Wanneer hij eens een biertje ophad, wat hij onmiddellijk bereid, alle aanwezige dames op te tillen, twee tegelijk, met tafels te balanceren en met gestrekte arm zware stoelen door de kamer rond te geleiden.

Samen met Kees logeerden wij eens in een hotel. Door een vergissing en mogelijk onig bier kwamen wij die avond op de tweede inplaats van op de derde verdieping terecht. Zo stonden wij voor de deur van kamer 207 inplaats van 307.

Deze bloek gesloten te zijn en al paste de sleutel wel, het slot ging niet open. Kees sprak: Laat mij maar even, drukte wat en viel letterlijk met de deur in huis - zeer tot ongenoegen van een in het vertrek aanwezig en zeer functioneel bezig echtpaar. Altans, dit laatste neem ik aan.

Nu ja, voor een keer kan dat nog net. Maar wanneer dit enkele malen achtereenvolgend gebeurt zal elke goede gerant de gasten verder verwijzen naar de mogelijkheid tot rusten op het trottoir of zelfs in de goot, al dan niet met assistentie en harde hand. Want volgens de gebruiken van dergelijke verblijfsinstellingen is dit de enige plaats, waar dergelijke gasten nog thuis kunnen behoren.

Vandaar, dat ik met mijn uitlatingen ook iets voorzichtiger ben dan mijn voorganger, want ik ken geen behoefte, op het gebied van geestelijke waarden en waardigheid naar de goot verwezen te worden alvorens ik tenminste geheel mijn zegje gedaan heb.

Het lijkt mij dan ook juister enkele lichtere commentaren te verbinden aan al datgene wat u zo daverend gezegd werd. Het leken de daverende dingen dezer dagen wel.

Gelukkig, een enkeling herinnert zich dit wekelijkse product nog van die zeer gevoelige kunstenaar, Ton van der Tast. De man was niet slechts actueel, maar zag kans op een bijtende en toch gematigde wijze de zaken die zijn aandacht trokken weer te geven. In dat bijten ben ik niet zo goed, maar de rest zal mij hopelijk nog wel gelukken.

De wereld zoals die zich aan mij toont op het ogenblik doet mij denken aan de kermis. Terwijl een grote vechtpartij op het punt staat uit te breken, draait alles verder. Er is wel politie aanwezig, maar een geschil lijkt bijna niet te voorkomen.

De goede burgers voelen het wel, maar zij draaien, zwieren en gokken erder alsof er niets aan de hand is, kennelijk in de hoop dat er, wanneer je maar gewoon doet, niets zal gebeuren.

Nu is het duidelijk, dat ook een steeds fellere en meer gewapende opstelling van enkele partijen tegenover elkander nog niet behoeft te betekenen, dat zo dadelijk werkelijk de gehele kermis tegen de vlakte zal gaan.

Aan de andere kant betekent het volgens mij wel, dat degenen, die op dat ogenblik zich op het gebied van de kermis bevinden, heel goed uit moeten kijken en niets kunnen bereiken door gewoonweg te doen of er geheel niets aan de hand is.

Bij dat uitkijken telt volgens mij ook een overwegen, wat voor jou werkelijk waardevol is en wat niet. Maar kijk uit, dat u geen vergissing maakt.

Ik had eens een tante, tante Da, die bijzonder op waardevolle zaken gesteld was. Helaas was zij gehuwd met oom Hein - door ons in de wandeling O Spiritje genoemd - die bijzonder gesteld was op de rinkelende klank van munten en minder voelde voor flonkerende sierraden.

Zeker, in de tijd die ik bedoel rinkelden alle kontanten nog. Het enige, wat nu nog schijnt te rinkelen is de kassa, maar dan wel vaker. Maar om kort te gaan, bij bepaalde gelegenheden kun je er niet om heen, een geschenk aan te bieden.

Bij zo een gelegenheid besloot oom Hein, zijn Da te verrassen met een paar oorbellen, door hem hoogst persoonlijk aangeschaft in de American stores, een voorloper van de Hema, waar alles voor eenheids-prijzen werd verkocht. Ik meen, dat hij de grote som van twee kwartjes bestede.

In die zaken kostte alles toen 5 cent, 10 cent, een kwartje of enkele kwartjes. De zo verworven kostbaarheden werden door oom ondergebracht in een doosje van een bekende juwelier. En zie, tante was zeer tevreden en oom was eveneens tevreden en gelukkig - tot tante er achter kwam wat oom haar in feite had geleverd. En toen: ocharm, O heintje.

Ik vertel die verhalen niet zo maar. Want heel wat mensen zijn evenals tante Da geneigd, alles als kostbaar te beschouwen wat in een gerenommeerde verpakking wordt aangeboden.

Tja, hoe zijn de mensen? Wanneer men u een paar echte brillianten aanbiedt in een puntzakje - in uw dagen zal dat wel een froteszakje worden - zo bent u geneigd, het als leuke maar waardeloze zaken te beschouwen, waar je ten hoogste de kinderen mee kunt laten spelen.

Geeft men u echter een paar goedgeslepen "rhein" stenen in een kostbaar lijkend doosje, dan bergt u het onmiddellijk op in de kluis en mogen de kinderen daar niet aankomen.

De juwelen zijn de waarheid en de wijsheid. Ik weet wel, dat er heel wat mensen bestaan, die voor u als een soort luxe verpakking kunnen fungeren. Een paus b.v. Ik kan het ook wel begrijpen. Wanneer een paus een uitspraak ex cathedra doet - dus met zijn hoed op - dan heet hij immers onfeilbaar.

Maar kijk nu eens, wanneer zo een man officieel bezig is. Het is steeds maar weer hoedje op, hoedje af. Het lijkt soms wel een soort

vergeestelijkt hoedje wip, wat men dan met de man speelt. En hoe weet je nu, dat men niet op het verkeerde ogenblik het hoedje niet gewipt heeft?

Voor mij maakt zo iets het toch wel lastig na te gaan, op welk ogenblik ik de man onfeilbaar moet achtenen wanneer hij dit definitief niet is.

Gode gelovigen nemen daarom maar aan, dat de man altijd wel onfeilbaar zal zijn wanneer hij iets zegt. Het gevolg is, dat zij alles, wat in pauselijke verpakking arriveert beschouwen als een soort steen der wijsheid. Mij echter moet u niet kwalijk nemen, dat ik een dergelijke steen ondanks de verpakking eerst even laat schatten door een ervaren juwelier om na te gaan, of zij wel iets waard is.

Of dit dan overal en altijd de meest juiste benadering is? Ik weet het eigenlijk niet. Indien ik alles zou weten, zou ik trouwens hier waarschijnlijk niet zitten. En als U alles al wist, zoudt u ook wel ergens anders zijn op het ogenblik.

Ik wil niets kwaaks zeggen van onze waarden, maar het feit dat wij hier zijn betekent, dat wij allen, mens en geest, nog wel het een en ander te leren hebben.

Ik stel eenvoudig weg: wanneer je werkelijk wilt weten of iets een diamant is of mogelijk rommel, kun je het beste de zaak beproeven. Je weet, dat een diamant krassen maakt op glas. Wanneer het glas dus krassen maakt op uw schijnbaar zo kostbare steen, deugt die niet.

Wanneer de feiten in strijd zijn met de leringen, die u waardevol acht, betekent het niet dat er iets mankeert aan de feiten, maar dat in uw kostbare stellingen en leerstellingen niet deugen.

Testen, beproeven, onderzoek zijn noodzakelijk, indien je weten wilt of iets werkelijk de moeite waard is.

Een vriend van mij een zekere Willem, had die goede gewoonte ook en heeft zich daardoor voor vele vergissingen en verliezen kunnen beschermen.

Neen, het was niet Willempje die je overal ziet. Trouwens, in mijn tijd kwam je nog niet overal. Ten hoogste maakte je een tochtje van een halve dag met de Amova(?). Het geliefde vervoermiddel bestond uit een soort autobus met voorin een heel klein 4 cylinder motortje en een heel lange bak, waarin een soort tribune was gebouwd. Voor ons genot zaten wij dan allen deftig in de tocht terwijl een man met een soort schepstrompet, een megafoon, stond te schreeuwen dat links dit en rechts weer iets anders te zien was. En in die dagen was er voor bijna een ieder nog heel veel te zien, want je wist eenvoudig weinig of niets.

Maar laat mij daarop niet doorgaan, want anders kom ik helemaal van mij a propos af. Dat heb ik nog van mijn vader. Ik kwam uit een groot, maar heel prettig gezin. Wanneer wij met pa uitmochten, deed hij altijd veel aan onze opvoeding, tenzij er iets vrouwelijks lang deinde. Dan was pa meteen van zijn apropos. En hoe meer de popo deinde, hoe langduriger pa van zijn appropos was.

In die dagen dachten de mensen nog maar zelden zelf. Het was voor hen altijd de deskundige, die het voor het zeggen had en die het laatste woord kreeg. Waaruit een zekere onrijpheid kan worden afgeleid. In uw dagen zijn de mensen anders. Wanneer de dokter vroeger zei dat je gezond was en je ging toch dood was het jouw schuld en niet een fout van de dokter. In uw dagen heeft iemand een pijntje en gaat naar de dokter. Wanneer die de oorzaak niet meteen kan vinden en de zaak verhelpen vraagt men zich niet af, of dat pijntje misschien een tijdelijk en toevallig verschijnsel was, maar stelt men eenvoudig, dat de dokter niet deugt. Maar in mijn dagen was de medische stand een soort stand-inn voor God.

In de situatie, waarin wij verkeren, liggen de zaken ongeveer hetzelfde. Wij voelen ons vaak niet helemaal lekker met ons leven. Ga je nu naar een deskundige toe en deze vertelt je wat werkelijk de oorzaak is,

Kunnen wij er misschien iets aan doen. Wij weten dan tenminste, waar wij aan toe zijn.

Maar indien iemand zegt dat wij eenvoudig alles moeten aanvaarden en wij hebben zelf de ellende daarvan voor ons rekening te nemen, is het verstandiger verder te gaan en desnoods op eigen houtje de bron van de ellende op te sporen.

Opsporen betekent eenvoudig weg steeds blijven zoeken, tot wij een antwoord vinden. dat klopt met onze situatie en ook in feite een verandering daarin mogelijk maakt. Iets wat vaak moeilijker zal zijn dan men pleegt te denken.

Een nicht van mij verloor haar echtgenoot. Nu had zij, zover ik haar ken, er niet bepaald van genoten, maar toch: zij zat met 3 koters en moest zien, hoe zij verder kon leven. Iemand kwam haar zeer vergeestelijkt troosten, zo van "Zuster, de Heer heeft gegeven, de Heer heeft genomen, de naam des Herens..." U kent dat wel. Zij kreeg de raad zich neer te leggen bij de wil enz. enz.

Waarop mijn nicht, denkende aan haar dringende problemen, beleefd bij de man informeerde, wat hij nu werkelijk voor haar kon doen. Toen keek de bezoeker heel zuinig. Uiteindelijk kwam er uit dat zij, wanneer er werkelijk geen andere weg meer open was, wel eens kon komen praten bij de diaconie. En die diaconie kwam dan neer op een methode om de mens voor kerkbezoek en trouw gebed iets te betalen, wanneer hij te arm was om helemaal gratis te bidden.

Ik weet, dat u zich dergelijke situaties niet meer in kunt denken. Maar het is toch zelfs hier te lande werkelijk zo geweest. Het probleem van mijn nicht was een mogelijkheid te vinden om aan plotselinge armoede te ontkomen en met haar kinderen op een redelijke wijze in leven te blijven. En juist op dit werkelijke probleem kwam geen antwoord.

De mensen vonden het zelfs heel ondankbaar van haar, dat zij toen elders een oplossing ging zoeken. Maar zij had gelijk. Want voor haar was geen troost noodzakelijk, maar een antwoord op de voor haar zeer dringende vraag hoe zij verder door het leven moest gaan.

Misschien meende men haar net spreuken, gebed en bijbellezing te helpen. Maar wanneer je problemen hebt en je krijgt juist op de knellende vragen geen antwoord, wordt je niet geholpen. Dan is het geheel van alle lering, lezing en gebed voor jou op dat ogenblik praktisch waardeloos.

Maar dit kan ook voor u toepasselijk zijn. Uiteindelijk kan de geest u zoveel vertellen. Dan wordt het een parafrase op Voordewind: de geest vertelt, de geest vertelt verder. Maar wanneer je er niets mee opschiet zegt een verstandig mens al snel: de geest kan mij nog meer vertellen.

Mogelijk is hetgeen de geest u zegt geheel juist. Maar wanneer U daarmee niets kunt doen, is het de taak van die geest volgens mij om meer te vertellen, tot u wel daaraan iets hebt. Mooie woorden alleen zijn geen antwoord.

Wanneer je hier of in een kerk geen antwoord krijgt op de werkelijke problemen en vragen van je leven, is het tijd, elders te gaan zoeken. Dat klinkt mogelijk hard, maar zowel voor u en andere spiritisten als voor meer kerkelijke leerstellingen zou men dit van toepassing moeten verklaren.

Korton, zoals eens de heiden al sprak: ik ben bereid vele offers aan de goden te brengen, maar dan moeten de goden ook iets voor mij terug doen.

Voor wat hoort wat klinkt misschien niet erg netjes, wanneer je spreekt over de verhouding tussen mens en geest, mens en God. Maar het is een reële zaak en wanneer dat niet mogelijk blijkt te zijn, zit er ergens iets verkeerd.

Zeker, het is mogelijk dat wij zelf de oorzaak zijn van het falen. Maar dat kun je niet als vanzelfsprekend aan nemen zonder enig onderzoek. Ik neem aan dat wij, om te voorkomen dat je in de geest een dergelijke houding aanneemt, zo nu en dan moet inkarneren.

Inkarneren vindt ik op zich geen al te aangenaam denkbeeld. Je ziet wanneer je je daarop voorbereid het gehele programma al voor je. Van het eerste tot het zesde jaar hoofd, voeten en geweten stoten. Dan een aantal jaren leren wat je niet nodig hebt, maar die je eerst na het examen zult mogen vergeten. Daarna de vrije wereld in om met je frisse denkbeelden voortdurend het hoofd in te beuken tegen de orthodoxie van de ouderen, die allen denken, dat zij het in ieder geval beter weten.

Zo ga je voort, tot je orthodox genoeg bent geworden om je te gaan ergeren aan degene, die tegen die orthodoxie aanschopt. En kon je dan uiteindelijk zover dat je kans hebt op een pensioen of kun je eindelijk rust gaan nemen, dan sta je al zo dicht bij de overgang, dat je de kans niet meer krijgt, om van het leven nog eens even goed te profiteren.

Heus, wanneer je zo een inkarnatie te voren overziet denk je als geest ook wel eens: Mijn God, waaraan ga ik nu weer beginnen. Maar daar je al hebt ontdekt dat je elke keer weer iets wijzer uit een inkarnatie te voorschijn komt denk je als vanzelf: leuk is anders, maar vooruit, ik heb het nodig, dus moet het maar.

Ik heb overigens aan een breder advies gevraagd omtrent de toestanden in uw dagen op aarde. Want wanneer ik u over mijn tijd ga vertellen gelooft u mij niet eens meer. Een borrel met een kop er op koste in mijn tijd drie cent. Twee cigaren met vlekken kreeg je voor 1 cent en een heel goede sigaar, de beste die er was, koste je een stuiver. Wanneer je die kon roken was je werkelijk een spekkoper. En de belastingen waren minder dan 10% van je inkomen. Dat kent u al helemaal niet meer. Dat klinkt u eerder als een sprookje in de oren.

Maar je moest zelf dan ook voor alles zorgen, tot je begrafenis toe. Dan kwamen de kraaien elke week een cent bij je ophalen voor het fonds.

U kent andere problemen. Ik heb mij laten vertellen dat er mensen zijn die, wanneer zij een zekere Agt zien, opeens het gevoel hebben dat zij op zee zitten inplaats van op de wielervedbaan, omdat zij opeens een lichte aanval van zeeziekte krijgen terwijl anderen ene Uyl zien en op slag nachtblind worden. Zoals heel wat mensen alleen maar de naam kok behoeven te horen, om niets meer te lusten.

Wat er op neer schijnt te komen, dat de mens in de moderne tijd nogal opstandig is en daardoor steeds weer oog in oog komt te staan met de zaken, die juist hij niet kan zetten.

Wanneer u later weer in de geest terugkeert zult u wel ontdekken, dat die dingen zo erg nog niet waren. Want juist daardoor word je gedwongen na te denken en na te gaan, wat je zelf dan in feite wel wilde en hoe je dit mogelijk waar zoudt kunnen maken.

Dat is juist het mooie van het leven op aarde: je kent er je problemen. Maar wanneer je die niet zoudt hebben, zou je niet nadenken over jezelf, over hetgeen je wenst, over hetgeen goed en hetgeen voor jou niet aanvaardbaar is. Dan zou je eenvoudig al je grillen volgen en dus nooit verder komen dan het gedrag, dat naar ik hoorde nu normaal is voor jongeren, die zich nog niet in het arbeidsproces op een juiste en voor hen aanvaardbare wijze hebben kunnen invoegen.

Vragen en problemen konfronteren je met jezelf. Een poging de zaken die men je vertelt na te gaan maakt je wijzer, doet je beter inzien wat je bent en wat voor jou belangrijk kan zijn.

En bij een inkarnatie gaat het er nu eenmaal om, dat je de feiten omtrent jezelf zo goed mogelijk leert kennen en in verband daarmee zoveel mogelijk ervaringen opdoet.

Dit betekent zeker ook, dat je als mens moet leren beseffen wat je wel kunt doen en wat je niet kunt, wat je werkelijke mogelijkheden zijn en welke z.g. waarheden voor jou uiteindelijk een bewijsbare waarheid worden.

Het resultaat daarvan bepaalt je bewustwording. Soms kan dit voeren tot misvattingen, die een werkelijk zielig resultaat opleveren. Wij kregen kort geleden b.v. een Calrisse over - geen klaarover, maar een Clarisse die was overleden.

Het was zeker een klare, heldere ziel. Dat wel. Het was een soort geestelijke ouwe klare. Maar nu bleek, dat zij van haar inkarnatie niet bepaald veel nut had gehad. Zij was haar gehele leven bezig geweest met bidden en gehoorzamen. Zij had nooit werkelijk nagedacht, had nooit zelfstandig problemen opgelost. Zij meende, dat dit een zeer verdienstelijk leven was geweest tot zij ontdekte, dat zij door al dat bidden niet veel aan haar bewustzijn had kunnen toevoegen en dus na een niet al te lange rust periode naar de aarde terug zou moeten keren om alsnog de voor haar wezen noodzakelijke bewustwording op te doen.

Kortom, deze geest had vergeten, dat je naar de aarde gaat om daar te leven en niet alleen maar, om daar te bidden en de rest aan de lieve Heer over te laten.

Mogelijk zal dit voor sommige mensen toch wel een schok zijn. Maar in het bewustwordingsproces is bidden in feite niets anders dan een aan de noodrem trekken op ogenblikken, dat je zelf niet meer weet hoe je verder moet gaan of wanneer je je gevoelens anders niet kwijt kunt.

Dan is bidden ongetwijfeld zeer nuttig, omdat het je helpt zover te komen dat je weer gaat beseffen, wat je zelf zoudt kunnen en zoudt moeten doen - en zo weer komt tot nieuwe en voor het ego belangrijke ervaringen.

Nu ja, wanneer de dingen te snel veranderen, klamp je je ook wel eens middels gebed aan God vast als een tramreiziger aan de lus wanneer de wagen door de bocht gaat.

ent u die dingen nog, waar je je aan vast kon houden? Neen? Nuja het was ook eigenlijk geen gezicht: het was net of men een stel rookworsten had opgehangen, waar je dan met je handen aan kon zitten en bovendien waren die leren dingen ook nog vet door het vele gebruik, dat er van gemaakt werd.

Heech. Toch opeens een lachje van herkenning? Dan bent u niet zo jong meer als u er uitziet. Maar luister nu liever nog even:

Het gaat er om dat je in het leven de feiten leert kennen. Feiten omtrent de wereld, omtrent het bestaan, omtrent jezelf en de mogelijkheden van je eigen leven.

Je kunt, zoals soms mensen wel eens doen, natuurlijk mopperen, dat alles heel anders zou verlopen wanneer die anderen niet zus, maar zo hadden gedaan, maar daar zit je nu eenmaal mee. Dat is deel van je leven en vormt een waardevol bestanddeel van je mogelijkheid tot bewustwording.

Je kunt aan sommige omstandigheden en zelfs mensen een renze hekel hebben. Ik noemde zo even als voorbeelden al van Agt en de Uyl. Ofschoon beiden in de juiste belichting en onder de juiste omstandigheden werkelijk zeer beminnenswaardige menaen kunnen zijn.

Wie echter bewuster wil worden, zal zich niet af moeten vragen, waarom die anderen zo zijn, maar zal zich eerder de vraag moeten stellen, waarom men zelf een hekel heeft aan juist die personen of aan die omstandigheden. Je zelf onderzoeken en hetgeen je meent te ontdekken op de proef stellen is de beste wijze, om van een inkarnatie veel nut te hebben.

Mijn voorganger is trouwens bezig geweest over een zelfde noodzaak tot het nemen van proeven en nadenken, wanneer je het b.v. over God hebt. Ik vindt het altijd weer roerend, maar weinig nuttig, wanneer ik de mensen

bezig zie met de praktijk van hun geloof. Zij zitten nederig op de knieën en belijden hun zonden tegenover een man, die er ook niets veel van mag weten en er bovendien ook niet veel aan kan doen, raffelen een paar formules af en op grond van hun volgens hen nu weer rein geworden ziel vertellen zij dan even later God in duidelijke termen, wat Hij voor hen zou moeten doen.

Wanneer je de inhoud van de vele gebeden beziet, doet het denken aan een reeks opdrachten die worden ingesproken op de telefoonbeantwoorder van een hemelse boodschappen dienst. Het is vaak roerend en soms doen wij er dan nog iets aan ook, al is het maar omdat je soms medelijden hebt met die vrome klungels.

Wat men nog steeds niet schijnt te begrijpen is, dat het gaat om de erkenning, het besef van feiten. Dus niet om een God, die je verder niet kent, maar die als je lang en luid genoeg bidt het een en ander wel voor je in orde zal maken.

Een mens kan pas werkelijk met bidden iets bereiken, wanneer hij proefondervindelijk is nagegaan wat God voor hem is, wat zijn relatie met die God dan wel is en welke resultaten die God hem mogelijk maakt.

Soms lijkt het wel, of de mensen verschillende goden tegelijk denken te dienen, een soort veel in één opvattingen. Zij bidden tot de toornige God om vergev en wraak voor geleden onrecht, tot de almachtige God om zaken te klaren, waar zij zelf geen gat in zien, tot de liefdevolle God om de door hen gemaakte fouten a.u.b. ongedaan te maken en tot weer een andere vorm van de liefdevolle godheid om vooral hun zonden te vergeven en hun zielen te redden.

Vaak doet het mij denken aan mijn nichtje Catharine. Een ander dan degene, waarover ik u zo even iets vertelde. Zij had heel wat vrijers, maar haar moeilijkheid was uit te maken, wat voor een relatie zij nu eigenlijk met al die kerels had. Uiteindelijk is zij toen maar met een ander getrouwd en het is haar verder redelijk goed gegaan. Overigens was dit nog in de tijd van "niet aankomen". Anders dus dan in uw dagen. Aankomen mocht in haar tijd nog alleen, wanneer eerst de akte op tafel kwam. Al was dat dan geen akte van bekwaamheid maar eerder van berechtiging. Waarna overigens vaak nog een akte van berouw volgde. Maar dat is een ander hoofdstuk.

Ik wil maar duidelijk maken, dat u nog wel moogt zeggen dat de wereld zo slecht en onbetrouwbaar is, maar dat u dan niet gek moet kijken wanneer u gevraagd wordt wat u er dan in doet.

Of de wereld nu goed of slecht is, hetgeen je uit moet kienen is juist wat jij in die wereld doet, kunt en verlangt. Volgens mij is het praktischer van jezelf uit te gaan dan steeds maar te roepen: grote, onbekende kracht, hier ben ik. Laat nu maar eens zien of je en zo ja, wat je dan wel bent.

Zeker, ik heb, zoals U, mijn visie op mijzelf en verhaaltjes, die ik in feite alleen voor en aan mijzelf pleeg te vertellen. Maar een ding moet mij wel van het hart: Wanneer je eens luistert hoe de mensen over zichzelf denken, heb je soms gewoonweg het gevoel, dat je een sprookje van Andersen leest: mooi, maar soms tragisch en bloeddorstig, ofschoon men nog steeds schijnt te vertrouwen op een happy ending.

Maar, lieve mensen, dat sprookje, hoe goed je het ook vertelt, telt niet mee. De werkelijk bewustwording heeft alleen te maken met de dingen die je werkelijk bent geweest en die je werkelijk hebt gedaan.

Kortom, een mens zou zich steeds weer moeten afvragen, wat hij nu werkelijk in de wereld en in zich bereikt heeft, zoals hij zich ook steeds weer zou moeten afvragen, waar hij wezenlijk tekort is geschoten.

Wanneer je je daarmede bezig houdt, kun je in de tijd die overblijft nog steeds sprookjes vertellen aan anderen en desnoods soms aan jezelf. Maar **alleen zo** zul je er achter komen, wat je werkelijk bent, wat je werkelijk doet in dit leven en waarom je op aarde moest komen.

Als je dan eindelijk aan het einde komt van een inkarnatie ben je blij omdat je antwoorden hebt gevonden. Bidden geeft geen antwoord.

Zelfonderzoek echter betekent wel belangrijke antwoorden vinden. Wie op aarde meent dat hij als gevolg van zelfonderzoek eindelijk zichzelf geheel kent vergist zich gemeenlijk. Dat wel. Maar wanneer je kijkt naar alles, wat je aan resultaten rond je voortbrengt kun je toch wel bepalen, wat je voor anderen ongeveer betekent en wat je in de wereld bent.

Indien een mens eens uit zou gaan van datgene wat hij tot stand brengt of werkelijk voor een ander betekent, zou hij waarschijnlijk ook beter begrijpen hoe hij zelf is en hoe hij het beste verder kan gaan. Maar ja, dat is iets anders dan hetgeen je op aarde door de deskundigen t.a.v. het leven en God wordt voorgehouden.

Iemand heeft eens tegen mij gezegd: Gij moogt niet vragen, gij moogt niet twifelen. In die dagen meende ik, dat dit godgegeven wijsheid was. Eerst nu begrijp ik, dat hij mij in feite voorhield, dat ik geen mens mocht zijn.

Ik veronderstel nu, dat deze man mij deze lering voorhield omdat hij vreesde dat anders door mijn denken zijn eigen twijfels versterkt zouden worden. Ook al deed dit voor mij niet veel ter zake.

Wat de mensen van u vragen, verlangen, is een zekerheid, die zij in zichzelf niet bezitten. En wat u van de anderen verlangt is eveneens een vorm van zekerheid, die u innerlijk niet bij voortdurend op kunt brengen.

Probeer nu eens, innerlijk zeker te zijn. Probeer eens de zaken objectiever te benaderen. Het is natuurlijk wel mooi om te stellen, dat alles betrekkelijk is. En veelal is het niet geheel onjuist. Je moet kunnen relativiseren, zo heet het dan.

Dat onze waarden allen betrekkelijk zijn, kan kloppen. Maar ik als persoonlijkheid heb nu eenmaal niet te maken met deze relativiteit. Ik heb te maken met mijzelf.

Wanneer er een God is, goed. Laat Hij mij dit dan maar kenbaar maken. Ik ben bereid die God te zoeken, maar dan verwacht ik van die God, dat Hij ook mij zoekt en op mijn innige en intense vragen antwoord geeft.

Ik zoek naar de waarheid. Maar dan moet ik ook de waarheid buiten mijzelf kunnen zien. Hoe immers kan ik anders waarheid in mijzelf vinden? Ik kan wel zoeken naar mijn juiste plaats in de kosmos, maar hoe moet ik dat doen, wanneer ik niet kan beseffen, wat die kosmos betekent? Indien ik alleen van mijn eigen voorstellingen uitga zonder enig bewijs te vergen, zo zal ik voor mijn gevoel wel goed doen en zitten, maar de kans is dan toch wel heel erg groot dat ik in het kader van het geheel op een plaats belandt, waar ik niet thuis behoort en nooit mijzelf geheel zal kunnen ontwikkelen.

En zelfs wanneer je een beeld krijgt van de werkelijke inhoud en betekenis van de kosmos, zal het nog moeilijk genoeg zijn je enig juiste plaats binnen het geheel te bepalen. Want het is net een puzzel: er zijn stukjes bij, die je wel op 10 verschillende plaatsen zou kunnen inpassen, maar wanneer je dit verkeerd doet, klopt opeens de gehele verdere puzzel niet meer en kun je het werk dus nooit beëindigen, voor de fout weer hersteld is.

Wanneer je dus te maken hebt met stukjes, waarvan je niet weet hoe die zeker ingepast moeten worden, doe je er beter aan ze terzijde te laten en eerst eens andere stukjes te zoeken, waarvan je wel de samenhang geheel kunt vinden. Dan komen die vreemde stukjes uiteindelijk ook wel op de juiste plaats terecht.

Wanneer je ziet, hoe de meeste mensen trachten, hun eigen plaats en functie binnen het geheel te bepalen, zo krijg je de indruk dat zij bij voorkeur beginnen met die stukjes, waarvan je niet zeker kunt zijn waar

ze thuis behoren.

Dit nu lijkt mij een gevaarlijke wijze van werken. Want het oplossen van de puzzel van je eigen leven berust niet op hetgeen anderen je hebben aangedaan en wat jij mogelijk anderen hebt aangedaan, maar berust op het erkennen, wat je leven betekent heeft en wat je zelf ervaart, wanneer je het uiteindelijke resultaat van je bestaan op aarde zo eerlijk mogelijk beziet.

Degene, die dit laatste leert doen, weet werkelijk, wat hij is en beseft ook een klein beetje beter, wat hij moet en kan doen in de wereld van de mensen en de werelden van de geest.

In mijn geestelijke bestaan heb ik altijd weer gedacht: Wanneer ik iets beleef, wat voor mij geluk en harmonie is en zie, dat dit buiten mijn weerkaatst als zodanig, zit ik goed.

Wanneer ik echter iets zoek, dat voor mij wel harmonie en geluk kan betekenen, maar buiten mij voor anderen ongeluk en disharmonie betekent, dan zit ik goed fout.

En indien ik iets in mijzelf als leiding ervaar en het brengt buiten mij geluk, dan kan dit offers van mij vergen. Ik ben dan geneigd, die offers inderdaad te brengen, maar zal mij toch wel af gaan vragen, of het resultaat mogelijk het offer werkelijk waard kan zijn. En is dit volgens mijn beste besef en innerlijk weten niet het geval, dan wacht ik nog wel even met offeren.

Wat ik ben en al wat ik doe, moet zinvol zijn, niet alleen voor mij, maar ook voor de wereld, waarin ik volgens mijn besef nog leef. Waarmede ik u mijn filosofien heb voorgelegd.

Ik kan mij voorstellen dat er enkelen onder u zijn, die blij zijn dat die oude zeur nu eindelijk zijn mond schijnt te gaan houden. Nu, dan moogt u blij zijn, dat u mij bij leven niet gekend hebt. Want wanneer ik maar drie van die goedkope borrels had gekonsumeerd praatte ik steeds maar door en werd het vaak middernacht en later.

Kijk niet zo ongelovig. Ik weet wel, dat er mensen zijn, die een kapitaal nodig hebben om ook maar enigszins voldoende drank te kunnen kopen en wat wankel te worden. Maar op aarde was het voor mij zo, dat ik minder dan een dubbeltje behoefde te besteden om alle remmen los te gooien. Nog een extra borrel en ik was werkelijk helemaal teut.

De uitdrukking als een toeter vindt ik eigenlijk mooier, maar die wrd onder ons niet zo vaak gebruikt. Waarmede ik alleen maar duidelijk wil maken, dat u alles wat ik gezegd heb nu maar moet bezien, zoals u dit zelf wilt.

Ik meen echter dat alles, wat ik over mijn eigen ervaren en mijn eigen leven heb gezegd, ook wel op uw leven ergens van toepassing kan zijn. Denk er dus toch maar eens over na. Misschien vindt u bepaalde van mijn denkbeelden dan uiteindelijk helemaal zo gek niet.

En wanneer u met heel veel onzekerheden te worstelen hebt kan het u helpen wanneer u zich allereerst eens afvraagt, wat u in uw leven voor anderen gedaan of betekend hebt. En zeg dan niet, dat dit zo weinig was of zo veel. Volsta er mee u af te vragen, wat de betekenis van uw bestaan tot zover is geweest wanneer u deze afmoet aan het leven en de reacties van anderen.

Hierdoor kom je er achter, welke positieve en welke negatieve uitingsmogelijkheden je bezit in die wereld van je. En daarmee heb je waarschijnlijk een grotere zekerheid en weet je, welke wegen je moet volgen. En op de duur kom je er mogelijk zelfs achter, wat jou belangrijk maakt binnen het geheel van het bestaande.

Daarbij moet ik het laten. Goeden avond.

d.d. 9 februari 1980

(tweede onderwerp bekort en geredigeerd)